

เทศน์เช้า วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันพระ วันพระวันทำบุญกุศลนะ ทำบุญกุศลในพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา เห็นไหม สมัยพุทธกาล ก่อนพุทธกาลนั้นคนเรายังไม่มีปัญญา มีความวิตกกังวลไปทั้งนั้นแหละ เพราะคนกลัว คนมีความกลัวขึ้นมา เห็นไหม บูชาไฟ บูชาพระอาทิตย์ บูชาภูเขา บูชาต่างๆ ทั้งนั้นแหละ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมาแล้วบอกว่าในเมื่อเรามีความกลัว สิ่งใดที่มีความกลัว มีความวิตกกังวลต่างๆ ให้ทำคุณงามความดี เอาคุณงามความดีเป็นที่พึ่ง เอาบุญกุศลเป็นที่พึ่ง ถ้ามีบุญกุศล บุญกุศลเป็นที่พึ่ง ถ้าบุญกุศลเป็นที่พึ่ง เราอุ่นใจนะ ถ้าเราอุ่นใจ เรามีปัญญาของเราขึ้นมา ถ้าเราศึกษาในพระพุทธศาสนา ถ้าพระพุทธศาสนาเราศึกษานะ เราศึกษา เราเข้าใจในพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาเดี๋ยวนี้มันอิงกับวิทยาศาสตร์ เห็นไหม เพราะถ้าเราอิงวิทยาศาสตร์ เราใช้วิทยาศาสตร์เป็นการอธิบายพระพุทธศาสนา มันมีความเป็นจริงใจ ถ้าความเป็นจริงในพระพุทธศาสนา เห็นไหม คุณติ คนปัจจุบันนี้เขามีปัญญากัน เพราะมีปัญญากันนะ เขาศึกษาทางวิทยาศาสตร์ ทางการแพทย์เขาศึกษาได้หมดเลย เขาศึกษาได้หมดนะ ทางร่างกาย วิธีการรักษาต่างๆ เขาศึกษาได้หมดเลย แต่เขารักษาชีวิตนี้ไว้ไม่ได้ ถึงที่สุดแล้วชีวิตนี้ต้องตายไป

ทางวิทยาศาสตร์ก็พิสูจน์ได้ ทางจิตแพทย์ก็พิสูจน์ได้ จิตเขาขูดได้นะ เวลาคนเจ็บไข้ได้ป่วยในหัวใจเขาขูดขึ้นมาเพื่อรักษาในทางจิตแพทย์ของเขา ก็รักษากลับมาให้เป็นจิตปกติเท่านั้นแหละ มันก็เวียนตายเวียนเกิดทั้งนั้นแหละ แต่ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม กำเนิด ๔ ถ้ามีการกำเนิดอยู่ มีการเกิดอยู่ มีการเกิดที่ไหนก็ต้องมีการตายที่นั่น ถ้ามีการกำเนิด ๔ มันมีที่ไหนมันก็ต้องมีการตายที่นั่น แล้วทำอย่างไรถึงไม่เกิดละ นี่ไง พระพุทธศาสนาสอนที่นี้ไง ถ้าสอนที่นี้ เห็นไหม

ว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติก็เป็นวิทยาศาสตร์ไง ถ้าวิทยาศาสตร์ ทางการแพทย์มันอธิบายได้นะ อธิบายถึงโครงสร้างของร่างกายนี้ได้ แต่ทาง

การแพทย์ ทางวิทยาศาสตร์ยังอธิบายการเกิดและการตายไม่ได้ มนุษย์มาจากไหน มันเป็นเป้าหมายของวิทยาศาสตร์ เขาพิสูจน์ว่ามนุษย์มาจากไหน? มนุษย์ก็มาจากลิงไง แล้วพัฒนาของมันขึ้นมา ถ้าพัฒนาขึ้นมา เห็นไหม มันก็ล้านปี กี่ล้านๆ ปี ดูโลก การเคลื่อนไหวไป ๒๐๐ ล้านปี ทางธรณีวิทยา แม้แต่ همینปีแสนปีถือว่าอายุน้อยมาก อายุน้อยมากๆ เลย แล้วมันมาจากไหนล่ะ

นี่ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติเราอธิบายธรรมชาติได้หมด วิทยาศาสตร์อธิบายธรรมชาติได้ เห็นไหม ธรรมะเป็นธรรมชาติ ถ้าธรรมชาติ สิ่งที่ศึกษากันไป ธรรมะเป็นธรรมชาติ ถ้าธรรมชาติมันเป็นฝ่ายเหตุ เพราะมันมีสาเหตุ เรามีสมมุติ เรามีการเกิดและการตาย นี่สมมุติ จริงตามสมมุติๆ นี่ธรรมชาติ ธรรมชาติคือการสมมุติของมัน มันมีเหตุมีปัจจัย มีการเปลี่ยนแปลง มีเหตุมีปัจจัยๆ ธรรมชาติมันอิงกันเพราะมีเหตุมีปัจจัยมันถึงแปรสภาพของมันไป ถ้าแปรสภาพของมันไป ธรรมะเป็นธรรมชาติมันเป็นฝ่ายเหตุ แล้วฝ่ายธรรมล่ะ ธรรมมาจากไหน

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้ามีฝ่ายเหตุ แล้วเหตุนี้มันเป็นความจริงมันเป็นลงที่ไหนล่ะ ลงที่ไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงสอนใจ สอนให้เราทำบุญกุศลกัน ถ้าทำบุญกุศลเพื่ออะไรรู้ไหม เพราะว่าถ้าทำบุญกุศล มันเริ่มมองหาถึงตัวเอง มองหาถึงหัวใจ หัวใจมันอยากรู้ อยาก มันอึดอัดมันขัดข้อง มันย้อนกลับมาที่ใจ

ถ้าย้อนกลับมาที่ใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม เห็นไหม อนุปพิพิตา ให้ทำทาน พอทำทานขึ้นมาแล้วจิตมันมีการเสียดละ จิตมันยอมรับความเห็นต่าง ถ้ายอมรับความเห็นต่าง ยอมรับสิ่งต่างๆ ขึ้นมา นี่แสดงธรรม มีทาน พอทำทานขึ้นมา ถ้ามีบุญกุศลมันก็ไปเกิดบนสวรรค์ ให้เนกขัมมะ พอจิตใจควรแก่การงาน จิตใจควรแก่การงาน จิตใจควรแก่การงาน

จิตใจควรแก่การงาน เห็นไหม คุณิ คนฟังเทศน์ ถ้าคนฟังเทศน์จิตใจเป็นพื้นเป็นฐานขึ้นมา ฟังเทศน์ขึ้นมามันแทงหัวใจนะ แต่ถ้าคนจิตใจที่มันไม่เป็นธรรมๆ มันรำคาญ พุดอะไรไม่รู้เรื่อง เขามีแต่จะหาเงินหาทองกัน เขาจะรีบไปทำงานกัน ทำไมพระมาบอกว่าให้ปล่อยวางๆ ปล่อยวางอย่างไร ปล่อยวางจะเอาที่ไหนกินล่ะ นี่มันวิตกกังวลจะเอาที่ไหนกิน เห็นไหม

เวลาพระเรา เราเสียดละมา เข้าออกมาบิณฑบาตด้วยปติแข้ง คนที่จิตใจที่เขาเป็นธรรม เขาอยากทำบุญกุศลของเขา เขาหุงข้าวของเขา ข้าวปากหม้อของเขา เขาจะตักใส่บาตรพระไป แต่พระผู้ทรงศีล ท่านเป็นผู้ทรงศีล เป็นผู้ที่เสียดละ ท่านไม่มีอาชีพ ท่านเลี้ยงชีพด้วยปติแข้งของท่าน นี่เราใส่บาตรไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยนี้ไว้ให้พวกเราได้อาศัย ภิภุ

บริษัท ภิกษุบริษัทเป็นผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร เป็นผู้ดำรงชีวิตด้วยการเลี้ยงชีพด้วยปลีแข้ง ทำสิ่งต่างๆ ขึ้นมาเพื่อทำไม เพื่อทำไม

เห็นไหม ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติก็มีของมันอยู่แล้ว ทางการแพทย์พิสูจน์ได้ ทางวิทยาศาสตร์องค์การนาซาพิสูจน์ได้หมด เขาอธิบายได้เลยว่าเป็นไปของจักรวาล นี่ธรรมชาติก็เข้าใจได้ทั้งนั้นแหละ ธรรมะเป็นธรรมชาติแล้วได้อย่างไรต่อไปละ เห็นไหม นี่จริงตามสมมุติ ถ้าจริงตามสมมุติแล้วเป็นปริยัติ ปริยัติคือการศึกษา ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติเป็นอย่างนี้ ธรรมชาติให้เราศึกษา ศึกษาในชีวิตของเรา

ถ้าใครศึกษาเรื่องชีวิตนะ ถ้าใครพยายามศึกษาเรื่องชีวิตมันจะเห็นคุณค่ามาก เราศึกษาทางโลกกัน ศึกษาเพื่อเป็นปัญญาชนๆ เพื่อวิชาชีพ นั้นมันอาชีพมาเพื่อเลี้ยงชีพ เลี้ยงชีพๆ ถ้าเลี้ยงชีพดีชอบ เลี้ยงชีพดีชอบนะ เราทำคุณงามความดีของเรา ถ้าเลี้ยงชีพไม่ชอบ เลี้ยงชีพไม่ชอบนะ เลี้ยงชีพเหมือนกัน แต่เลี้ยงชีพอันหนึ่งมันสะอาด มันผ่องแผ้วของมัน นี่เลี้ยงชีพชอบ

คนดีทำมาหากินด้วยความดี มีความสุขออกสุขใจของเรา เลี้ยงชีพด้วยไม่ชอบ นี่หาเลี้ยงมาหาเลี้ยงชีพเหมือนกัน แต่ความไม่ชอบธรรม มันวิตกกังวล มันทุกข์มันร้อน มันมีกรรมของมัน เห็นไหม เราศึกษามา เลี้ยงชีพชอบ เป็นปัญญาชน ปัญญาชนเราศึกษาเรื่องธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ธรรมชาติ พอธรรมชาติ การเกิดและการตายเป็นธรรมชาติ ส่วนใหญ่เป็นธรรมชาติ แล้วธรรมชาติเป็นอย่างไรละ มันวิตกกังวล มันมีกิเลสบีบหัวใจอยู่ นี่ทำอย่างไร

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ทำความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบขึ้นมา เห็นไหม กรรมฐาน ๔๐ ห้อง สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี ถ้ามันพุทโธได้ มันพุทโธได้เพราะอะไร ถ้าเราไม่เห็นคุณค่า เราทำงานไหม ถ้าเราไม่เห็นว่าจะได้เงินได้ทองมา เราจะทำหน้าที่การงานไหม เราทำหน้าที่การงานเพื่อหาเงินหาทองมาทำไม? เอามาเลี้ยงชีพของเรา เอามาเพื่อเป็นปัจจัยเครื่องอาศัยในชีวิตของเรา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราเห็นคุณค่าของธรรมๆ เห็นคุณค่าของชีวิตเพราะอะไร เพราะเราศึกษาเรื่องชีวิตของเราใช่ไหม ถ้าเราศึกษาเรื่องชีวิตของเรา เราเห็นคุณค่าของมัน ถ้าเห็นคุณค่าของมันแล้วพุทโธๆ มันเห็นคุณค่ามันก็อยากทำ ถ้ามันอยากทำ มันทำแล้วทำเพื่อใคร ทำเพื่อใคร? ก็ทำเพื่อพิสูจน์ใจของตัวเองเป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันติภูมิโก ถ้าใจมันไม่รู้ไม่เห็นของมัน มันจะเป็นปัจจัย

ตั้งได้อย่างไร ถ้ามันไม่รู้ไม่เห็นของมัน ถ้ามันพุทโธๆ จนจิตมันสงบเข้ามา ถ้าจิตสงบเข้ามา จิตสงบเข้ามาแล้วผลของมันคืออะไร สันติภูมิ โภกันเป็นอย่างไร

จิตสงบขึ้นมามันมีความสุข มีความสงบ มีความระงับ ความสุขความสงบระงับอย่างนี้ในโลกหาไม่ได้ หาไม่ได้เพราะเราก็มีปัจจัยเครื่องอาศัยของเรา เราก็ใช้ดำรงชีวิตของเรามาตลอดเวลาอยู่แล้ว เราก็เที่ยวได้สัมผัสมาในโลก ก็มีทุกๆ อย่าง เราก็สัมผัสมาอยู่แล้ว อารมณ์ความรู้สึกนี้เราก็ได้สัมผัสมา พอจิตมันสงบเข้ามา สิ่งนี้เราไม่เคยสัมผัส สิ่งนี้มันไม่มีในโลก ถ้าสิ่งนี้ไม่มีในโลก สิ่งนี้โลกหาไม่ได้

ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติมาจากไหน สัมมาสมาธิจะเป็นสมาธิขึ้นมา จิตสงบแล้วเดี๋ยวก็เสื่อม นี่ไง ธรรมะเป็นธรรมชาติไง เจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญไง ธรรมชาติมีการเปลี่ยนแปลง มันแปรปรวนไง สิ่งที่เราไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น จิตไม่เคยสงบเลยมันก็ไม่รู้อะไรแปรปรวนไง ความแปรปรวนก็แปรปรวนอยู่ข้างนอกใจ แปรปรวนก็เป็นธรรมชาติไง แต่พอจิตมันสงบเข้ามาแล้วมันเป็นความจริง เป็นสันติภูมิ โภกันขึ้นมา เวลามันแปรปรวนขึ้นมา นี่ธรรมชาติไง ธรรมชาติมันเจริญแล้วเสื่อม เจริญแล้วเสื่อมแล้วทำอะไรต่อไป ในเมื่อมันไม่เคยสัมผัส พอได้สัมผัสแล้วมันก็มีความตื่นเต้น มีความมหัศจรรย์ พอมหัศจรรย์ก็อยากได้อย่างนี้อีก อยากได้อีกเห็นไหม นี่กิเลส กิเลสซ้อนกิเลส ตัณหาซ้อนตัณหา ทุกคนปรารถนาอยากได้ พออยากได้ขึ้นมาแล้วอยากได้โดยความเข้าใจผิด อยากได้โดยมิจฉาทิฐิ อยากได้โดยความไม่เข้าใจ พออยากได้ก็แสวงหา แสวงหาด้วยความไม่เข้าใจก็แสวงหาแล้วไม่ประสบความสำเร็จ

จิตสงบแล้ว จิตสงบมันเป็นความจริงของมัน ถ้ามันพิสูจน์ได้แล้ว เราทำของเราด้วยความถูกต้อง สัมมาทิฐิ ความถูกต้องมันถึงสงบมาได้ แต่เวลามีตัณหาความทะยานอยาก อยากได้อีกๆ ตัณหาความทะยานอยากมันเป็นมิจฉาทิฐิ ใหม่ๆ ที่เคยเป็นสัมมาทิฐิ แต่เวลาปฏิบัติกิเลสมันสอดเข้ามา สมุทัยสอดเข้ามา กิเลสตัณหาความทะยานอยากสอดเข้ามา มันก็เป็นมิจฉา ทำไปก็ทำไม่ได้ ใหม่ๆ ที่เคยทำได้แล้วก็ทำไม่ได้ พอทำไม่ได้ก็ล้มลุกคลุกคลาน ทำไม่มันทุกข์ยากขนาดนี้ เราอยู่ทางโลกเราก็ไม่ลำบากลำบากขนาดนี้ ทำไมเราต้องลำบากลำบากขนาดนี้ ทำไมถึงลำบากล่ะ? เพราะกิเลสเรามันต่อต้าน เพราะกิเลสตัณหาความทะยานอยาก ตัณหาความอยากได้โดยไม่มีเหตุผล

เวลาความอยากได้ อยากได้โดยมีเหตุมีผล อยากได้ อยากได้ก็วางไว้ แล้วปฏิบัติ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ทำเหตุปัจจัยอันนั้นขึ้นมา ทำเหตุปัจจัยที่เคยทำได้นะ ทั้งๆ ที่เราเคยทำได้นั้นละ เพราะอะไร สิ่งที่ทำได้ วิทยาศาสตร์มันเป็นสูตรสำเร็จใช่ไหม วิทยาศาสตร์มันเป็นแร่ธาตุ สิ่งที่ประสบความสำเร็จทางวิทยาศาสตร์มันเป็นสารเคมีต่างๆ มันก็อยู่ของมันนั้นละ ทำอย่างไรมันยังผิดยังพลาด

แต่ชาคู้ชีวิต ความมีชีวิตมันเปลี่ยนแปลง เร็วร้อน แล้วมันสงบได้เพราะสั่นหล่น เพราะบุญอำนาจวาสนา แล้วจะเอาจริงเอาจริงขึ้นมามันล้มลุกคลุกคลานทั้งนั้นแหละ แล้วทำอย่างไรให้มันเป็นจริงละ

นี่ธรรมชาติ ถ้าธรรมชาติ เคยทำได้เราก็ต้องทำได้อีก ใครทำสมาธิได้ก็ต้องทำสมาธิตลอดไปสิ ใครเคยทำได้ทำไมมันทำไม่ได้ละ ทำไม่ได้เพราะไม่ชำนาญในวิธี เห็นไหม ความฉลาด นี่พระพุทธศาสนา ความฉลาดคือฉลาดกับตนเอง ฉลาดกับอารมณ์ ฉลาดกับสติปัญญาของเรา ถ้ามันเคยล้มลุกคลุกคลาน เราเคยได้แล้วนะ ทำไมมันเป็นอย่างนั้นละ ทำโดยที่ไม่ให้กิเลสมันหลอก ธรรมนี้เราตั้งสติ ว่าทำโดยไม่ปรารถนาผล ทำโดยไม่ปรารถนาผล แต่เหตุต้องสมบูรณ์ ทำโดยไม่ปรารถนาผลก็เลยปล่อยเร่ร้อนไปเลย อันนั้นมันก็ตกทะเลไปเลย

ทำโดยไม่ปรารถนาผล แต่ปรารถนา พอปรารถนาขึ้นมา นี่ไง อธิษฐานบารมี เป้าหมาย ถ้าเป้าหมายแล้ววางไว้นั้น เรามีเป้าหมายแล้ววางเป้าหมายของเราไว้ แล้วเราก็พยายามทำของเรา ตั้งสติของเรา คำบริกรรมของเรา คุณแลหัวใจของเราเข้าไป ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าเป็นสัมมาทิฐิ มัชฌิมาปฏิปทา ทางตรง

เขามัชฌิมาปฏิปทา ทางสายกลาง กลางของกิเลส กลางเอาไว้อ่าง กลางไว้ให้กิเลสมันเอามัชฌิมาพาพินหน้า บอกนี่ไม่มัชฌิมา ถ้าพอใจคือมัชฌิมา ไม่พอใจก็ไม่มัชฌิมา เห็นไหม ถ้ามันเป็นความจริง เทียงตรงของมัน ความจริงของมัน นั่นคือทางสายกลาง ทางสายกลางคือความสมดุลของมัน

เรากำหนดพุทโธของเรา เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเรา ถ้ามันสมดุลของมัน มันต้องเป็นอย่างนั้น ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เวลาพระอัสสชิไปเทศน์สอนพระสารีบุตร เห็นไหม ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนกลับไปดับที่เหตุ นั้น กลับไปดับที่เหตุ นั้นเพราะอะไร เพราะพระสารีบุตรปฏิบัติกับสัญชัษมา นั่นก็ไม่ใช่ นี่ก็ไม่ใช่ คือปฏิเสธหมด การ

ปฏิเสธโดยเร่ร่อน การปฏิเสธโดยไม่มีเหตุมีผล การปฏิเสธ ปฏิเสธแล้วมันก็ไม่ได้ ปฏิเสธว่ามันไม่มีมันก็มี

สิ่งที่บอกว่าไม่มี คุณไม่มีก็ให้คนอื่นไป เสียสละไปมันก็คือไม่มี แต่ความรู้สึกมันเสียสละได้ไหม ความขุ่นข้องหมองใจ ความฝังใจ สิ่งที่มีมันฝังอยู่ในหัวใจ มันปฏิเสธได้ไหม? มันปฏิเสธอย่างไรมันก็อยู่ เพราะมันมีของมัน ถ้ามันมีของมันแล้วทำอย่างไรล่ะ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ดับที่เหตุ นั้น ดับที่ต้นเหตุ นั้น ดับที่ต้นเหตุ นั้น ดับที่ไหน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนทำความเข้าใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบแล้ว จิตที่มันเป็นความจริง มันจริงเพราะอะไร จริงเพราะมันมีชีวิต มันมีความรับรู้ มันมีการบริหารจัดการ พอมันอ่อนไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิตตามความเป็นจริง มันแยกแยะของมัน แยกแยะเป็นอะไร เพราะอะไร เพราะจิตนี้เป็นนามธรรมใช่ไหม น้ำใสอยู่ในภาชนะ ไม่มีสิ่งใด เราไม่เห็นว่ามีน้ำเลย แต่ถ้าเราเติมน้ำลงไปจะเห็นว่าสิ่งนั้นมีน้ำ

จิต ที่ว่าเป็นธรรมชาติของมัน ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติของมัน ธรรมชาติก็เป็นของมันอยู่อย่างนั้นนะ แต่ถ้ามีพุทธศาสนา มีวิปัสสนาญาณ สิ่งที่เกิดสงบแล้ว สิ่งที่เป็นธรรมชาติ สิ่งที่เราดูที่มีของมัน เห็นไหม สิ่งที่มีมันมีอยู่ มันออกไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เห็นตามความเป็นจริง แล้วมันวิปัสสนา มันแยกมันแยะของมัน มันพิจารณาของมัน มันพิจารณาของมัน เห็นไหม พิจารณา ถ้าพิจารณาของมัน มันก็เป็นอริยสัจ มันเป็นสัจจะความจริง

สัจจะความจริงตรงไหน สัจจะความจริงที่มันเห็นกาย เห็นโดยจิต พอเห็นโดยจิต เวลาจิตสงบเข้ามามันยังมีศรัทธาขนาดนั้น จิตสงบนี้มีศรัทธามากนะ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี สิ่งที่เป็นธาตุรู้ ธาตุรู้ที่มีอยู่กลางหัวใจของเรา เราทอดทิ้งมันกันไป ชาวพุทธทอดทิ้งหัวใจของตัวเอง แล้วไปหาความรู้ทางโลก ไปหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ไปหาความรู้ทางประเพณีวัฒนธรรม ทอดทิ้งหัวใจของตัวเอง ไม่ดูแลหัวใจของตัวเอง

จิตพอสงบเข้ามา หัวใจของตัวเองมันมีสัจจะของมัน เห็นไหม ธรรมชาติที่รู้ พอมันออกไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เกิดภวานามยปัญญา เกิดธรรมจักร จักรที่มันเคลื่อน ปัญญาที่เคลื่อนออกไปจากหัวใจเป็นภวานามยปัญญา ปัญญาเกิดจากจิต ไม่ใช่เกิดจากสมอง ไม่ใช่เกิดจากการคาดการณ์ ไม่ใช่เกิดจากธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยนี้วางไว้เพื่อให้เราศึกษา นี่เป็นธรรมชาติ เป็นสิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ที่มันมีความเป็นจริง เป็นสมมุติๆ แต่เวลาเป็นจริงขึ้นมามันจริงโดยภาคปฏิบัติ มันจริงในท่ามกลางหัวใจ ถ้าหัวใจมันสงบเข้ามาแล้วมันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิตตามความเป็นจริง มันพิจารณาของมัน มันจะเป็นความมหัศจรรย์ยิ่งกว่าความเป็นสัมมาสมาธิ

แม้แต่ความเป็นสัมมาสมาธิ ใจของเราที่เราไม่ทอดทิ้งมัน เราดูแลมันจนสงบระงับเข้ามาแล้วมันสร้างตัวสร้างตนขึ้นมาจนมีกำลังขึ้นมา จนมันออกวิปัสสนาของมันได้ ออกวิปัสสนาของมันได้นี้เป็นธรรมจักร สิ่งที่เป็นธรรมจักร งานชอบ เพียรชอบ สติชอบ ปัญญาชอบ สิ่งที่มีความชอบธรรม

ความชอบธรรม ว่าทางสายกลางๆ ความชอบธรรมของมัน มันใช้ปัญญาแยกแยะของมัน ถ้าพิจารณากาย กายมันเสื่อมสภาพ กายมันหุ่มนึ่ง มันหุ่มนึ่งอย่างไร พอเราได้ฟังจากครูบาอาจารย์มา เราก็จินตนาการว่ามันจะหุ่มนึ่งจะพังไปอย่างนั้น มันเป็นจินตนาการ พอจินตนาการไปเพราะจินตนาการ ใครเป็นคนจินตนาการล่ะ? นี่จิตจินตนาการ แล้วกิเลส กิเลสที่มันร้ายนัก เราต้องเอาชนะหัวใจของเรา ถ้ากิเลสมันร้ายนัก มันจินตนาการของมันไป มันก็เป็นจิตมยปัญญา มันแก้กิเลสไม่ได้หรอก

ถ้ามันฆ่ากิเลสไม่ได้ แต่เราก็ใช้กัน แต่เราก็ทำของเรากันโดยอุทิวภาวะของจิตที่อ่อนด้อย อุทิวภาวะของจิตที่มันไม่มีอำนาจวาสนา มันไม่ได้สร้างบารมีธรรมของมันขึ้นมา เห็นไหม ภาระๆ สัมโพชฌงค์ มันมีกำลังที่มันอ่อนด้อย มันอ่อนด้อย คุณสิ ทางโลก คนที่อ่อนด้อย คนที่ปัญญาไม่เข้มแข็ง ใครจะชักจูงไปอย่างไรก็ได้ อันนี้ทั้งๆ ที่เราภาวนาอยู่ที่นี่ แต่มีความรู้ความเห็นตามความเป็นจริง กิเลสมันก็ยังมาชักนำ ยังมาโน้มน้าวให้ไป จิตมันก็ยังเป็นไปกับเขา มันก็มีความปลื้มใจ มีความภูมิใจว่าเรารู้เราเห็นของเรา เพราะเรารู้เราเห็นของเรานะ แต่มันเป็นจิตมยปัญญา

ภาวนาเข้าไปๆ ถ้ามันมีอำนาจวาสนา มันต่อเนื่องเข้าไป พอมันต่อเนื่องเข้าไป เวลามันเกิดไตรลักษณ์ มันเป็นไตรลักษณ์ กายมันเป็นไตรลักษณ์ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป มันแปรสภาพของมันไป พิจารณาเวทนา มันใช้ปัญญาจนมันปล่อยมันวางของมัน ปล่อยเข้าไปปล่อยชาก ปล่อยแล้วสังโยชน์มันเบาตัวลงๆ

พิจารณาเวทนาจนถึงที่สุด เวลามันขาด เวลาสังโยชน์มันมีอยู่ เราไม่รู้จักหอรอก เพราะมันเป็นชื่อ มันเป็นนามธรรม แต่เวลาเราพิจารณาไป เวลามันขาด มันรู้มันเห็น มันขาดอย่างไร คนเป็นหนี้ชำระหนี้แล้วไม่รู้จักความพ้นจากหนี้หรือ คนเป็นหนี้โดยที่ตัวเองไม่รู้ ตัวเองก็ต้องเป็นหนี้ตลอดไป เป็นหนี้เวรหนี้กรรม จะใช้ไปทุกภพทุกชาติ ถ้าเราไม่ใช่หนี้เวรหนี้กรรมของใคร แต่เวลาเราใช้หนี้ของเราจบ เวลาสังโยชน์มันขาด มันต่อกันไม่ได้ ถ้ามันต่อกันไม่ได้มันเป็นแบบใด

มันอยู่ในกลางหัวใจของเรา เห็นไหม สิ่งที่เราไม่ทอดทิ้งหัวใจของเรา ทุกคนบอกว่าเราเกิดมาต้องมีหน้าที่การงานแสวงหาแต่ปัจจัยเครื่องอาศัย แล้วหัวใจก็ทอดทิ้งมันไป แล้วก็บ่นว่าทุกข์! ทุกข์! ทุกข์อยู่อย่างนั้นแหละ

ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่ามีแต่คนร้องบ่นว่าทุกข์ ว่าทุกข์ แล้วก็ถือค้อนไฟไปคนละค้อนไฟ ถือค้อนไฟมันมีแต่ความร้อน แล้วก็บ่นว่าทุกข์ๆ ในกาลนั้นมีบุคคลหนึ่งผู้ที่ฉลาดคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทิ้งค้อนไฟนั้นแล้ว แล้วก็ตะโกนบอกพวกเราว่าให้ทิ้งค้อนไฟนั้นซะ

ถ้าเราถือคบเพลิงแล้วเราวิ่งไปพร้อมกับคบเพลิง แล้วก็บอกว่าร้อน! ร้อน! ร้อน! นี่ก็บ่นว่าทุกข์! ทุกข์! ทุกข์! แต่ทิ้งไม่เป็น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทิ้งต้นหาคความทะยานอยาก ได้ทิ้งค้อนไฟนั้นไปแล้ว แล้วก็มาเตือนพวกเราให้ทิ้งค้อนไฟนั้นซะ ให้ทิ้งค้อนไฟนั้นซะ แล้ววิธีการทิ้งค้อนไฟมันทิ้งอย่างไรล่ะ ก็จินตนาการว่าทิ้งแล้วๆ แล้วทิ้งที่ไหนล่ะ

เป็นหนี้ ไม่ได้ใช้หนี้ มันจะพ้นจากหนี้ได้อย่างไร แล้วใช้หนี้ใช้อย่างไร คนที่ใช้หนี้แล้วมันรู้ว่าการใช้หนี้เป็นแบบใด ทุกข์ในความเป็นหนี้ แล้วเป็นผู้ที่ใช้หนี้แล้ว ถ้าเราไม่ทอดทิ้งหัวใจของเรา เราเกิดมามีชีวิตนะ หน้าที่การงานเป็นเรื่องปกติธรรมดาทั้งนั้นแหละ ฉะนั้น คนเราถ้าฉลาด งานก็คืองาน งานก็ทำเพื่อเลี้ยงชีวิต แต่ชีวิตนี้เราไม่ทิ้งมัน ชีวิตนี้มีค่ากว่า มีค่ากว่าที่ไหนล่ะ มีค่ากว่าถ้านั่งสมาธิ เดินจงกรมภาวนาขึ้นมา ใครรู้ใครเห็น คนนั้นจะรู้จักเอง คนนั้นรู้เอง ไม่ต้องมีใครบอก คนนั้นจะรู้เอง

พระพุทธศาสนาสำคัญตรงนี้ สำคัญที่ห้าท่ายเลยทำให้เราค้นคว้า ในเมื่อเรายังมีความรู้สึกอยู่ คนเราถ้ายังมีความรู้สึกอยู่ มีหัวใจอยู่ มันแก้ไขตรงนี้ได้ ถ้าแก้ไขตรงนี้ได้จะเป็นอริยทรัพย์ ทรัพย์จากภายใน

ไม่ได้พูดลอยๆ ไม่ได้พูดโดยไม่มีเหตุมีผล มันมีเหตุมีผลดี เพียงแต่เราไม่มีวุฒิภาวะ เราไม่มีปัญญา เราถึงไม่สามารถรู้ได้ แล้วไม่สามารถฟังคนพูดที่พูดจริงพูดเท็จได้ คนที่เขา รู้จริงเขาฟังได้ว่าใครพูดจริงพูดเท็จ ใครเป็นเศรษฐีที่มีเงินทอง ใครเป็นเศรษฐีเงินกู้ ใครเป็นคนหนีหนี้ นี้เขารู้ทั้งนั้นแหละ ถ้าเรารู้จริง เราจะเห็นจริงของเรา ถ้าเราไม่ทิ้งหัวใจของเรา เอวัง